

Så här har vi räknat

- Vi har använt Pensionsmyndighetens typfallsmodell för att räkna ut pensionen för typfallen.
- Vi antar att typfallen börjar arbeta och tjäna in pensionsrätt vid 25 års ålder och går i pension vid 69, sin s.k. riktålder. Typfallet är född 1991 men resultaten går även att tillämpa på andra åldrar, förutsatt att man omfattas av de nya (premiebestämda) tjänstepensionsavtalen (PA16I, AKAP-KL, ITP1 och SAF-LO).
- Vi antar att typfallet får sitt första barn vid 29 års ålder och sitt andra barn vid 31 års ålder (vilket motsvarar snittålder för kvinnor).
- Vi har räknat enligt prognosstandard med nolltillväxt och 2,1 procents överavkastning. Lönerna är satta i 2016 års lönenivå och vi antar samma löneutveckling för samtliga typfall, vilken har satts till 0 framåt i tiden för att öka transparensen i beräkningarna och underlagen samt för att vara konsistent med antagandet om nolltillväxt i övriga ekonomin. När lönen antas påverkas vid föräldraledighet (se nedan), t.ex. med 1 % sämre löneutveckling ett år multipliceras lönen med 0,99 det året.
- Vid beräkning av effekt på pension jämför vi pension *utan barn* med pension *med barn* och given föräldraledighet/deltid. Man skulle även kunna jämföra t.ex. pension med barn och utan föräldraledighet med pension med barn och med föräldraledighet, men detta sätt att jämföra innebär att den positiva effekten av barnårsrätterna inte skulle framgå och enligt vår bedömning skulle resultaten bli missvisande.
- När vi räknar på effekten på tjänstepensionen har vi utgått från SAF-LO för typfallen i privat sektor och AKAP-KL för typfallen i offentlig sektor. Vi har antagit livsvarig utbetalning av tjänstepensionen.
 - Avtalspension SAF-LO (arbetare) och ITP1 (tjänstemän) ger liknande kompensation vid föräldraledighet och deltidsarbete under barnår. Full tjänstepension ges endast vid uttag av hel föräldrapenning. Obetalda dagar under föräldraledighet minskar pensionen. Även vid deltidsarbete minskas tjänstepensionen proportionellt mot arbetstiden. Vi antar att ev. föräldrapenningstillägg inte är pensionsgrundande. Skillnaden i att räkna på SAF-LO istället för ITP1 är för dessa exempel endast viss skillnad i delningstalen mellan tjänstepensionsavtalen.
 - PA16 avd. I (stat) och AKAP-KL (kommun och landsting) ger liknande kompensation vid föräldraledighet. Full tjänstepension ges även vid obetald föräldraledighet och deltidsarbete upp till barnet fyller 8 år (dvs. deltidsarbete med stöd av föräldraledighetslagen). Endast inkomst av arbete ger dock premier till flexpensionen i PA16 avd. I, denna del av tjänstepensionen är dock så pass liten i förhållande till hela tjänstepensionen att effekten inte blir betydelsefull och skillnaden mellan PA16 avd. I och AKAP-KL blir marginell. När det gäller föräldrapenningstillägget har vi antagit ett "mellanting" mellan det statliga och det kommunala avtalet: vi antar att föräldrapenningstillägget (uppfyllnad till 90 % över och under taket för föräldrapenningen) är pensionsgrundande och att sådant ges under det *första året* under föräldraledigheten.¹ En annan skillnad i att räkna på AKAP-KL istället för PA16 är viss skillnad i delningstalen mellan tjänstepensionsavtalen.

¹ För AKAP-KL ger de första 180 dagarna med föräldrapenning på heltid ca 87 % av lönen under föräldraförsäkringens tak på 10 PBB och ca 77 % av lönen över taket. Följande 90 dagar får

- Av resurs- men även av kommunikativa skäl kan vi inte redovisa effekterna för alla möjliga antal barn. Vi redovisar den skattade effekten för att få två barn som kommer med två års mellanrum. Vi nämner även i text effekten vid ett barn.
 - Effekten av föräldraledighet är ungefär hälften så stor vid ett barn jämfört med två för dem med låg och hög inkomst. För de med medelinkomst blir effekten ungefär lika stor vid ett som två barn. Vilken effekt man ser beror både på hur regelverket slår (intjänandetaket, garantipensionen och barnårsrätterna) men också vilka antaganden vi gör när det gäller hur tätt de två barnen kommer. Vi har inte haft möjlighet att i detalj studera hur de olika faktorerna samspelar.
 - När det gäller effekt vid deltidarbete blir skillnaden liten vid ett och två barn om man antar att barnen kommer ganska tätt, vilket gör att längden som personen arbetar deltid blir ungefär lika lång för ett och två barn. Vid längre mellanrum blir tiden personen arbetar deltiden längre.
- Effekten av föräldraledighet skattas för 14 månaders föräldraledighet och 9 månaders föräldraledighet per barn. 14 månader är snittet för kvinnor idag. 9 månaders ledighet ska motsvara att man delar lika på föräldraledigheten (snittet är 18 månader totalt för båda föräldrarna).
 - För den längre föräldraledigheten på 14 månader har vi utgått från att typfallet tar ut 4/7 dagar med föräldrapenning i veckan det första året och 5/7 dagar i veckan det andra året. Detta är snittet för föräldrapenningsuttag för kvinnor idag.
 - För den kortare föräldraledigheten har vi räknat att typfallet tar ut 5/7 föräldrapenningsdagar i veckan under hela föräldraledigheten. Eftersom exemplet ska visa effekten av att dela lika blir det missvisande att anta 4/7 dagar eftersom båda föräldrarna inte kan antas göra detta (krävs 5/7 dagar barnets andra år för att föräldern ska få behålla sin SGI). En liten effekt som kommer med det alternativ vi har valt är att den betalda föräldraledigheten som andel av total ledighet ökar och detta blir positivt för pensionen (dvs. ser vi en positiv effekt på pensionen inte bara för att längden på föräldraledigheten minskar, vid jämförelse mellan 14 månaders föräldraledighet med 9 månader).
- Effekten av deltidarbete har skattats för 75 % respektive 90 % av normal arbetstid till det yngsta barnet fyller 8 år. 75 % är den maximala ledighet som ges med stöd av föräldraledighetslagen, 90 % motsvarar att föräldrarna delar lika på deltidarbetet.
- Effekten av deltid redovisas som "marginaleffekten" av deltiden, dvs. man drar av påverkan på pensionen som har getts av föräldraledigheten och redovisar bara den påverkan på pensionen deltiden i sig har gett.² Detta innebär att eventuella barnårsrätter kommer effekten vid föräldraledigheten "tillgodo" och deltidarbetet innebär därför för samtliga typfall en negativ effekt på pensionen. För vissa av de typfall som nämns ovan som påverkas

arbetstagaren ut motsvarande ca 77 % av lönen under såväl som över taket. För PA16I ges föräldrapenningtillägg vid uttag i upp till 360 dagar med föräldrapenning. Arbetstagaren får ut motsvarande ca 87 % för lönedelar under föräldraförsäkringens tak på 10 PBB samt 90 % för lönedelar över taket vid föräldrapenning på heltid.

² Marginaleffekten av deltiden skiljer sig något beroende på hur lång föräldraledigheten har varit; kort föräldraledighet på nio mån gör att det blir mer tid efter föräldraledigheten som föräldern kan arbeta deltid, vilket i sin tur leder till större marginaleffekt än vid längre föräldraledighet på 14 mån. I denna promemoria redovisar vi genomsnittet på marginaleffekten vid 9 månader och 14 månader.

positivt vid föräldraledighet pga. barnårsrätter väger denna positiva effekt upp den negativa effekten av deltidarbete, om man ser till den totala påverkan på pensionen som både föräldraledighet och deltidarbete skulle medföra.

-

- Eftersom det finns stort stöd i forskning för att lönen påverkas vid föräldraledighet antar vi detta i våra beräkningar.³ Vi antar att 1 års ledighet ger 1 % lägre lön samma år. Det andra barnet antas således ge en ytterligare minskning av lönen. Vi antar att den som varit föräldraledig kommer ikapp lönemässigt efter 15 år. Återhämtning på lönen börjar först efter andra barnet och sker linjärt.

Det finns visst stöd för dessa antaganden utifrån den samlade forskningen, men vi gör sannolikt en underskattning av den genomsnittliga effekten på pensionen. Eftersom antaganden om lönen ger stor påverkan på vilka effekter vi ser på pensionen har vi dock valt att vara försiktiga och anta en relativt låg påverkan. Vi ansåg att detta var särskilt motiverat eftersom lönepåverkan kan antas skilja sig åt stort mellan olika yrkesgrupper.

- Vi antar ingen lönepåverkan för deltidarbete då vi gör bedömningen det inte finns tillräckligt stöd i den samlade forskningen för detta. Deltidsarbetande har visserligen lägre lön men detta kan förklaras av selektionseffekter.⁴
- Vid beräkning av effekten med barnårsrätter antar vi att typfallet tjänar minst av föräldrarna och får alla barnårsrätterna vid både ledighet 14 månader och 9 månader. Detta är inte ett självklart antagande, vid mindre inkomstskillnader skulle sannolikt föräldrarna dela på barnårsrätterna vid 9 månaders föräldraledighet (t.ex. att mamman får barnårsrätterna för år 1, 3 och 4 och pappan får barnårsrätterna för år 2). Det finns emellertid idag inte statistik över hur många av föräldrar som delar på barnårsrätterna. Om man utgår från *snittlöner* för män och kvinnor – där mannen tjänar 14 procent mer än kvinnan – och antar föräldrapenningsuttag på 5/7 dagar i v så innebär detta att om mannen är hemma och föräldraledig så kommer hans intjänande i genomsnitt vara lägre än kvinnans det året och därmed kommer barnårsrätten för det året att tillfalla honom. Om man däremot utgår från *snittinkomster* så skulle barnårsrätten i genomsnitt tillfalla kvinnan även när mannen är föräldraledig. Eftersom inkomsterna mer speglar verkligheten än lönerna talar detta för att vi kan titta på effekten på snittinkomster – och därmed anta att den som tjänar minst av föräldrarna (kvinnan) generellt sett får alla barnårsrätter även vid delad föräldraledighet. Ett ytterligare skäl till att inte anta delade barnårsrätter är att Pensionsmyndighetens typfallsmodell inte kan ta hänsyn till att två föräldrar delar på barnårsrätterna. Antagandet om att föräldrarna inte delar på barnårsrätterna ger dock konsekvenser för resultaten – skulle vi anta delade barnårsrätter skulle den positiva effekten av att dela lika minska för den förälder (typfallet) med lägst inkomst. Dock kan vi anta att effekten inte blir alltför betydande eftersom det endast är ett (av fyra) år med barnårsrätter som föräldern inte kan tillgodoräkna till sin pension.

³ Se bl.a. SOU 2014:28 kapitel 7.

⁴ Se Konjunkturinstitutet (2011) *Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män*.